

Asia: VN/2750/2020

Rikosasioiden sovittelupalveluiden siirto oikeusministeriön hallinnonalalle. Ohjausryhmän raportti ja esitys.

Lausunnonantajan lausunto

Pidätkö perusteltuna rikos- ja riita-asioiden sovittelun siirtämistä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalta oikeusministeriön hallinnonalalle?

Kyllä

Miten perustelette vastauksenne?

Porin kaupunki toteaa perustelunaan, että kaupunki hyväksyy ehdotukseen sovittelupalvelun siirtämisestä oikeusministeriön hallinnonalalle. Porin kaupunki on kokenut, että sovittelupalvelujen tuottajana nykyisen taustaorganisaation, sosiaali- ja terveysministeriön kanssa yhteistyö on ollut toimivaa. Satakunnan maakunnan pääkaupunkina Porin kaupunki ja Satakunnan sovittelutoimisto on sovittelupalvelujen toimeksisaajana pystynyt tuottamaan sovittelupalveluja tasapuolisesti koko maakuntaan. Se että toimivalta siirrettäisiin sellaisenaan sosiaali- ja terveysministeriöltä oikeusministeriölle, on kaupungin kannalta valtion sisäistä toiminnan uudelleenjärjestelyä, millä ei ehkä olisi riittävän olennaista vaikutusta rikos- ja riita-asioiden sovittelupalvelun tuottamiseen Satakunnassa. Sen sijaan tämänkaltainen uudelleenorganisointi voi aiheuttaa turhia kustannuksia. Toisaalta sovittelun siirtäminen oikeusministeriön hallinnonalalle ei sinällään aiheuttane Porin kaupungille muutoksia palvelun tuottamiseen. Sovittelu voidaan myös nähdä kuuluvan luontevasti oikeusministeriön hallinnonalalle. Ohjausryhmä teetti kyselyn sovittelutoiminnan asiantuntijoille. Ylivoimaisesti suurin osa kyselyyn vastanneista asiantuntijoista piti siirtoa oikeusministeriön hallinnon alle tarkoituksenmukaisena ja perusteltuna.

Pidätkö perusteltuna sitä, että sovittelupalvelut tuotetaan oikeusapu- ja edunvalvontapalvelujen yhteydessä, mahdollisesti perustettavassa valtakunnallisessa oikeusapu- ja edunvalvontavirastossa?

En ota kantaa

Miten perustelette vastauksenne?

Porin kaupunki toteaa yhtenä perustelunaan, että mikäli siirto sosiaali- ja terveysministeriön hallinnon alalta oikeusministeriön hallinnonalalle tapahtuisi, koko nykyiseen toimeksiantosopimuksiin perustuva malli olisi järkevää muuttaa samalla kertaa. Sovittelun

ammattihenkilöstö ja vapaaehtoiset sovittelijat toimisivat jatkossa suoraan oikeusministeriön alaisuudessa mahdollisesti perustettavassa valtakunnallisessa oikeusapu- ja edunvalvontavirastossa tai Oikeushallintovirastossa. Nykyisellään Satakunnan sovittelutoimisto raportoi vuosittain mm. talous- ja hallintoasioista sekä Porin kaupungille että THL:lle. Tämä aiheuttaa turhaa päällekkäisyyttä ja on kustannustehotonta. Sovittelun ammattihenkilöstö on raportin mukaan kannattanut sovittelun siirtämistä itsenäiseksi viranomaiseksi oikeusministeriön hallinnonalalle mahdollisesti perustettavan Oikeushallintoviraston yhteyteen. Ammattihenkilöstön kokemukselle ja näkemyksille on annettava sille kuuluva painoarvo. Mahdollinen siirto täytyy toteuttaa ammattihenkilöstöä ja vapaaehtoisia sovittelijoita kuullen ja osallistaen, jotta jo hyviksi todetut työkäytännöt ja substanssiosaaminen siirtyvät uuden organisaation käyttöön. Neuvotteluille ja pohdinnoille on varattava riittävästi aikaa.

Pidätkö perusteltuna sitä, että sovittelupalvelut tuotetaan valtion palveluina siten, että sovitteluhenkilöstö olisi valtion virkamiehiä?

En ota kantaa

Miten perustelette vastauksenne?

Jos sovittelupalvelussa siirryttäisiin valtion omaan toimintaan osana oikeusapu- ja edunvalvontavirastoa, asiassa tulee soveltaa koko Satakunnan sovittelutoimiston henkilöstöön liikkeen luovutuksen periaatteita tarpeellisella siirtymäajalla.

Pidättekö perusteltuna, että joissakin erityistilanteissa palvelu voitaisiin tuottaa ostopalvelusopimuksin, kun palveluntarve sitä edellyttää?

En ota kantaa

Miten perustelette vastauksenne?

-

Millä keinoin voidaan mielestänne varmistaa, että sovittelun erityispiirteet säilyvät vaihtoehtoisten konfliktinratkaisumenetelmien periaatteiden mukaisina, jos sovittelupalvelut siirretään oikeusapu- ja edunvalvontapalveluiden yhteyteen?

Varmistetaan ammattitaitoisen henkilökunnan ja vapaaehtoisten sovittelijoiden siirtyminen yhteistyössä heidän kanssaan, niin että hyviksi todetut työkäytännöt säilyvät. Sovittelutoiminnalle on mahdollisessa uudessa organisaatiossa varattava riittävä itsenäisyys. Sovittelu on puolueeton toimija ja siksi on tärkeää, että se voi edelleenkin jatkaa sellaisena. Valtakunnallinen sovittelu on yhdessä alueellisten toimijoiden kanssa luonut itsenäisesti oman toimintakulttuurinsa. Tähän toimintakulttuuriin kuuluu olennaisena osana vapaaehtoisuus, puolueettomuus ja vapaaehtoisten sovittelijoiden toiminta prosessin ytimessä. Tämä toimintamallin jatkuminen mahdollisessa organisaatiouudistuksessa on tärkeää.

Millä keinoin vapaaehtoisten sovittelijoiden toimintaedellytyksiä voidaan vahvistaa oikeusapu- ja edunvalvontapalveluiden yhteydessä?

Vapaaehtoisesti toimivat sovittelijat eivät ole virka- tai työsuhteisia työntekijöitä. Oikeusapu- tai edunvalvontasektorilla ei ole aikaisempaa kokemusta vapaaehtoistoiminnan roolista ja toiminnasta. Toisaalta sovittelun ammattihenkilöstön mahdollinen siirtyminen oikeusministeriön suunnittelemaan oikeusapu- ja edunvalvontapalveluiden yhteyteen takaa sen, että sovittelijoiden kanssa tehtävä ohjaustyö on jo heille totuttu toimintamalli.

Vapaaehtoisten sovittelijoiden toimintaedellytyksiä pidetään yllä laadukkaalla ohjauksella, koulutuksella, hyvillä työtiloilla ja työvälillä sekä virkistystoiminnalla. Hyvin ratkaistussa uudessa sovitteluorganisaatiossa valtakunnallinen kehittäminen ja yhteistyö olisi mahdollisesti toimivampaa ja yhtenäisempää koko valtakunnassa. Alueelliset erot on kuitenkin pystyttävä jatkosakin huomioimaan.

Miten arvioitte sovittelun siirron oikeusapu- ja edunvalvonnan yhteyteen vaikuttavan paikallisen, alueellisen tai valtakunnallisen sidosryhmäyhteistyön hoitamiseen?

Sidosryhmätyö jatkuisi paikallisten toimijoiden kanssa edelleen hyvänä. Valtakunnallinen sidosryhmätyöskentely voisi sen sijaan olla entistä joustavampaa ja parempaa.

Millaisia keinoja ehdotatte oikeusavun esteellisyyden periaatteiden huomioon ottamiseksi ehdotetussa järjestämismallissa?

Hyvillä esivalmisteluilla on merkittävä rooli siinä, etteivät esteellisyysasiat tulisi haittaamaan sovittelutoimintaa.

Ehdotettu järjestämismalli parantaa sovittelupalveluiden yhdenmukaisuutta ja saatavuutta?

En ota kantaa

Miten perustelette vastauksenne?

-

Miten arvioitte sovittelupalveluiden siirron vaikuttavan julkisen oikeusavun, yleisen edunvalvonnan sekä talous- ja velkaneuvonnan palveluihin?

Talous- ja velkaneuvonnan edustajat ja asiakkaat tulevat entistä tietoisemmaksi sovittelusta. Näin ollen sovitteluun ohjautuisi sieltäkin juttuja sovitteluun.

Pidättekö perusteltuna sovittelun siirrolle suunniteltua aikataulua vuoden 2024 alussa?

En ota kantaa

Miten perustelette vastauksenne?

Ohjausryhmä lienee arvioineen aikataulun realistiseksi.

Onko teillä vielä mielessänne ohjausryhmän esitykseen liittyen joitakin riskejä tai etuja, joita raportissa ei ole käsitelty?

Porin kaupunki haluaa vielä lausua, että mahdollisen organisaatiomuutoksen myötä neuvotteluissa ja tulevaisuuden suunnittelussa on ensisijaisesti huomioitava sekä sovittelun ammattihenkilöstön että vapaaehtoisten sovittelijoiden kaikenlainen hyvinvointi. Lisäksi heidän on säilytettävä mahdollisuus oman toimintansa jatkuvaan kehittämiseen ja mielipiteiden kuuntelemiseen koko muutosprosessin ajan.

Satakunnan sovittelutoimisto on saanut vahvan jalansijan alueellisena toimijana. Tästä kertoo mm. valtakunnallisestikin vertailukelpoiset sovittelualoitteiden määrät. Sovittelutoimiston henkilökunta ja vapaaehtoiset sovittelijat tuntevat hyvin Satakunnan palveluverkoston ja moniammatillista työtä tehdään jatkuvasti. Erityistä huomiota on edelleen kiinnitettävä alaikäisten lasten kanssa tehtävään rikoksia ja riitoja ennaltaehkäisevään työhön. Tässä alaikäisten kanssa tehtävässä ennaltaehkäisevässä työssä on merkittävää paikallisen palvelujärjestelmän ja kolmannen sektorin toiminnan tuntemus.

Satakunnan sovittelutoimiston edustaja vastaa yhteistyössä toimiston henkilökunnan kanssa tähän samaan lausuntopyyntöön. Satakunnan sovittelutoimiston lausunnossa nostetaan enemmän esiin sovittelusubstanssiin liittyviä asioita.

Pajunen Merita
Porin kaupunki - Kaupunginhallitus